

MAGYAR ALFÖLD

TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Szerkesztőség:

Fodor-utca 6. szám, hova a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Bérmentetlen levelek nem fogadtatnak el.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Felelős szerkesztő:

Kisteleki Ede.

Kiadótulajdonos:

Fürtös Testvérek.

Kiadóhivatal:

Báró Jósika-utca 8. szám, hova a lap szétküldésére vonatkozó felszólamlások és az előfizetések intézendők.

Előfizetési árak:

Egész évre 5 frt. Fél évre 2 frt 50 kr.
Negyedévre 1 frt 25 kr.
Egyes szám ára 10 kr.

DUGONICS ANDRÁS.

Dugonics András.

(Egykorú rézmetszetek.)

Tudományos és szépirodalmi társaságunknak, a Dugonics-társaságnak az elmúlt hét fontosabb jelentőségű hete volt.

A múlt héten fejezte be a társaság két éves működését, s vasárnap tartotta nyilvános felolvasási ülését, szerdán igazgatósági tanácskozását, — s a ránk jövő hét első napján tartja tagválasztó ülését.

*

Ez alkalommal közöljük Dugonics Andrásnak két rézmetszerü arczképét, melyeknek eredetije a városi muzeumban őriztetik. E rézmetszetekről készült képek diszitik Dugonics Andrásnak több munkáját.

*

Az eredeti rézmetszetek teljes jó állapotban maradtak a gondos megőrzés folytán. Az egyik rézmetszet még a múlt században készült, 1793-ban, «Dugonics András urnak örök emlékezetére s. v. m. N. g. k.» s pedig pesti rézmetszőnél, Ant. Tischlernél.

E kép Dugonicsot 53 éves életkorában tünteti fel, minthogy ő 1740. október 17-én született Szegeden.

*

A másik rézmetszet legutolsó képéről, melyet Vagner festett Pesten, készült el, s Bécsben Czetter Sam. orosházi fi «mettette,» mint az a kép alsó szejelyén olvasható.

E kép halálára készült azon férfunak, kiről ott állanak e sorok: A. Magyar. Nyelvnek. Bajnoki. Bátor. Vezérük. Hamvait. Ezzel. Szomorun. Béfödik. Szegeden 25. Jul. 1818.

*

Dugonics Andrásról rövid élet- és jellemrajzban foglalkozott a Dugonics Album, melyet a Dugonics-szobor leleplezési ünnepélye alkalmából Farkas Antal és Nagy Sándor szerkesztettek.

Behatóbban irt Dugonicsról Reizner János a Dugonics-társaság évkönyvében, mely a múlt évben jelent meg.

Reizner János e tanulmányában így jellemzi a többek között Dugonicsot:

«És még sok, több ily bizonyítékot sorolhatnék fel arra nézve, hogy Dugonics, midőn a magyar géniusznak hódolt, midőn a nemzeti hagyományokat tisztelve, azok alapján multunkat szebbnek, dicsőbbnek vázolta, mint a milyennek azt többen feltüntetni igyekeztek, hogy akkor ő nemcsak hogy nem álmódzott, de nagyon is helyes ösvényen haladt, a melyen őt minden magyarnak, minden hazafinak követnie kell.»

A Dugonics-társaság e nyomokon is halad, és fejleszti Szeged kulturáját. Oly hivatást tölt be, mely nemcsak hézagot pótol, de mely missio-val van felruházva.

Endrödi és Reviczky.

Van egy szép magyar néprománcz, szép Iluskáról, a kinek a bíró fia agyon dobja a gunárját. Iluska aztán panaszt tesz a bírónál és váltságdíjjul — virágos népies nyelven — követeli magát a bűnös legényt.

Ezt a nyers anyagot feldolgozták Endrödi Sándor és Reviczky Gyula is. Az előbbi verse megjelent az «Uj idők» első számában, a Reviczkyét én közöltem a «Debr. Ell.» tavalyi 279. számában. 1874-ben küldte költője.

Miután Endrödit a vers miatt éppen most vádolták plágiummal, hogy továbbá két jeles költő felfogásának különbségét tüntessük fel, itt közöljük mind a két verset:

Hamis Ilka.

«Bíró uram, édes uram,
A gunárom, hejh, oda van!
Adjja ki a szép gunarat,
Meg a tolvaj ifju urat.»

«Ilka lányzó, cifra lányzó,
Tör szivembe ez a vádászó,
Dupla árát kifizetem,
Csak fiamat hagyja nekem!»

«Nem addig a', bíró gazda!
Ne lakoljon hát a g a z z a ?
A lopásér' a hol ráfér
Adj a nekem ... verje vasba.»

«Hisz' kiváltom akármier',
Szabjon árat ... No's mennyit ér?
«Aranyt, mennyi tolla, pelyhe,
Fia két zsákba' czepelje.»

«Nincs hát kendbe' csöpp sajnálat,
Hogy érne meg ennyit állat?
Dupla árát kifizetem,
Csak fiamat hagyja nekem!»

«Ejnye fukar! nem szégyenli,
Fiát hagyja lopni menni?
«Nem mondtam azt; de gyermekem
Ki nem adom, nem tehetem.»

«Csak a bíró én lehetnék,
Kiszoritnám azt a lelkét!
Ugy bezárnám, úgy tartanám,
Bezzeg visszagondolna rám!»

«Igazságot tenni tisztetem ...
Jót akartam, látja Isten ...
No hát legyen, ha akarja,
Lánczot hordjon lába, karja!»

«S a békót rá magam teszem,
Békója lesz leány kezem.
Két karomra felakasztom,
Csókjaimmal megfullasztom!»

Reviczky Gyula.